

งานนี้เผยแพร่ภายใต้ลิขสิทธิ์ Creative Commons แบบ Attribution Non-commercial Share Alike (by-nc-sa) โดยผู้สร้างอนุญาตให้ทำซ้ำ แจกจ่าย แสดง และสร้างงานดัดแปลงจากส่วนใดส่วนหนึ่งของงานนี้ได้โดยเสรี แต่เฉพาะในกรณีที่ไม่เครดิตรูปสร้าง ไม่นำไปใช้ในทางการค้า และเผยแพร่งานดัดแปลงภายใต้ลิขสิทธิ์เดียวกันเท่านั้น

New Media #1

วารสาร เพื่อนสื่อสาธารณะ ฉบับที่ 3 มิถุนายน 2553

สฤณี อาชวานันทกุล

น่านาทิศนะทางการเมืองบนเฟซบุ๊ก (1) : การเมืองเลือกข้าง

วิกฤตการเมืองที่ร้อนระอุกระตุ้นให้โลกไร้สายของไทยก้าวสู่ยุค “เว็บ 2.0” อย่างเต็มตัวถ้าวัดจากความนิยมของเว็บไซต์โซเชียลเน็ตเวิร์ค โดยเฉพาะทวิตเตอร์ (<http://www.twitter.com/>) และ เฟซบุ๊ก (<http://www.facebook.com/>) ที่พุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เว็บไซต์เบเกอร์ส์ (<http://www.facebakers.com/>) รายงานว่า ณ กลางเดือนพฤษภาคม 2553 มีคนไทยที่เล่นเฟซบุ๊กทั้งหมด 3.6 ล้านคน เป็นอันดับที่ 22 ของโลก

หนึ่งในวิธีแสดงจุดยืนทางการเมืองที่ทำได้ง่ายที่สุดในเฟซบุ๊ก นอกเหนือจากการเข้าร่วม Group หรือ Page ต่างๆ ที่เราเห็นด้วยกับหัวข้อ คือการเปลี่ยนรูปแทนตัวเอง (Profile Picture) ให้เป็นสัญลักษณ์หรือข้อความที่สื่อจุดยืนหรือความคิดหลัก ผู้เขียนติดตามเก็บรวบรวมภาพเหล่านี้ตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคม 2553 จนถึงการสลายการชุมนุมที่สี่แยกราชประสงค์ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 มาจัดเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้

ก่อนการสลายการชุมนุมวันที่ 10 เมษายน ผู้ไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมของ นปช. ซึ่งส่วนใหญ่คือผู้สนับสนุนรัฐบาล หลายคนใช้ภาพ “ร่วมรณรงค์ไม่ยุบสภา” ตาม Group ชื่อเดียวกันที่มีคนตั้งในเฟซบุ๊ก ต่อมาเมื่อกลุ่มผู้สนับสนุนการชุมนุมทำภาพ “ยุบสภา” ออกมารณรงค์ ก็มีผู้นำภาพนี้มาดัดแปลงเป็น “ยุบ นปช.” เมื่อการชุมนุมลวงเลยเข้าสู่เดือนเมษายน ผู้ต่อต้านการชุมนุมก็แบ่งออกเป็นสองกลุ่มอย่างชัดเจน ผู้เขียนเรียกว่า “สายพิราบ” กับ “สายเหยี่ยว” สายพิราบจะใช้ภาพการสนับสนุนนายกฯ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นรูปแทนตัว ในขณะที่สายเหยี่ยวประกอบด้วยคนที่ไม่ชอบอดีตนายกฯ ทักษิณ ชินวัตร และเชื่อมั่นว่าอยู่เบื้องหลังการชุมนุมของ นปช. และคนที่เชื่อมั่นว่า นปช. ตั้งใจที่จะล้มล้างสถาบันกษัตริย์ ด้วยเหตุนี้ รูปแทนตัวของสายเหยี่ยวจึงใช้ถ้อยคำที่ประกาศความเชื่อดังกล่าวอย่างชัดเจน เช่น “อย่ายุบนะเฮีย เดี่ยวเฮียกลับมา” “ไม่ได้เป็นกลาง อยู่ข้างในหลวง” หรือ “ไม่ยุบสภา ไม่เอาทักษิณ”

เมื่อหันมาดูข้อวาทกรรมซ้ำๆ ผู้เขียนสังเกตว่ากลุ่มสมาชิก นปช. และผู้สนับสนุนการชุมนุมก็แบ่งออกเป็นสายเหยี่ยวกับสายพิราบเช่นกัน สายพิราบจะใช้ข้อความ “ร่วมรณรงค์ให้ยุบสภา” เป็นรูปแทนตัว ส่วนสายเหยี่ยวจะใช้ข้อความที่รุนแรงกว่า เช่น “รักเมืองไทย ชั๊ปไล่เผด็จการ” หรือ “จะยุบสภา หรือจะรอยุบพรรค”

หลังจากที่ทหารเข้าสลายการชุมนุมวันที่ 10 เมษายน ซึ่งกลายเป็นโศกนาฏกรรมที่สะเทือนอารมณ์คนไทยทั่วประเทศ มีทหารและพลเรือนบาดเจ็บ 863 ราย และเสียชีวิต 24 ราย (นปช. 18 ราย และทหาร 5 ราย) ผู้ไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมสายพิราบหลายคนยังคงใช้โลโก้ “เราสนับสนุนอภิสิทธิ์” ต่อไป ขณะที่สายเหยี่ยวหลายคนเปลี่ยนโลโก้เป็น “สตุติวีรชนทหารกล้า” “ร่วมสนับสนุนให้สลายการชุมนุมที่ผิดกฎหมาย” และเรียกร้องให้รัฐประกาศกฎอัยการศึก เช่น “ปราบกบฏเลือดแดง โดยใช้อัยการศึก”

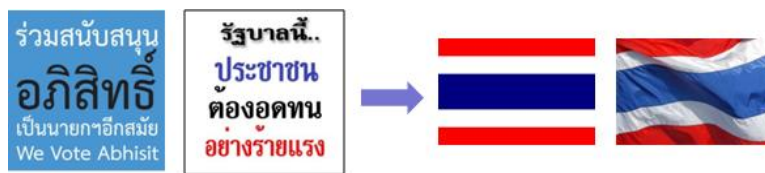

ในขณะที่ทางฝั่งผู้สนับสนุนการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ทั้งสายเหยี่ยวและพิราบ จำนวนมากเปลี่ยนรูปแทนตัวเป็นภาพสีดำสนิทเพื่อไว้อาลัยให้กับผู้ตาย บางภาพมีข้อความว่า “ขอไว้อาลัยวีรชนผู้เสียชีวิตและประชาธิปไตย” หรือประณามทหาร เช่น “หยุดทำร้ายประชาชน หยุดใช้ความรุนแรง”

(น่าสังเกตด้วยว่าการใช้ภาพสีดำสนิทแทนตัวนั้น หลายคนที่ไม่เคยแสดงตัวว่าสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็หันมาใช้เช่นเดียวกัน)

หลังนายกฯ อภิสิทธิ์ประกาศแผนปรองดอง ผู้ไม่สนับสนุนการชุมนุมสายพิราบจำนวนหนึ่งเปลี่ยนมาใช้ภาพ “ร่วมสนับสนุนอภิสิทธิ์ เป็นนายกฯ อีกสมัย” ส่วนสายเหยี่ยวหลายคนแสดงความไม่พอใจด้วยการใช้ภาพ “รัฐบาลนี้ประชาชนต้องอดทนอย่างร้ายแรง” ต่อมาหลังจากที่ทหารเข้าสลายการชุมนุมที่สี่แยกราชประสงค์ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2553 และเกิดการจลาจลและก่อวินาศกรรมอย่างรุนแรงหลายจุดในกรุงเทพฯ ผู้ไม่สนับสนุนการชุมนุมจำนวนมากทั้งสายเหยี่ยวและพิราบเปลี่ยนมาใช้ภาพธงไตรรงค์ที่ไม่มีข้อความใดๆ เป็นรูปแทนตัว หลายคนหันกลับไปใช้รูปถ่ายตัวเองเหมือนเดิม แต่ติดธงไตรรงค์รูปเล็กๆ ไว้ที่มุมซ้ายล่างหรือขวาล่าง

ในช่วงเวลาเดียวกัน ผู้สนับสนุนการชุมนุมเปลี่ยนมาใช้ภาพต่างๆ ที่แสดงความไม่พอใจ ศอฉ. บางคนสนับสนุนแนวทางของแกนนำที่เรียกร้องให้องค์การสหประชาชาติแทรกแซง แต่หลังจากการสลายการชุมนุมวันที่ 19 พฤษภาคม เป็นต้นมา ผู้สนับสนุนการชุมนุมจำนวนมากเปลี่ยนไปใช้ภาพสีดำสนิทแทนตัวอีกครั้งหนึ่ง หลายคนบอกว่าเพื่อเป็นการไว้อาลัยให้กับผู้เสียชีวิต บางคนก็บอกว่าไว้อาลัยให้กับ “ประชาธิปไตย” ด้วย.

